

INDEX STAVU BUDÚCNOSTI PRE SLOVENSKO SOFI 2014

Ivan KLINEC

STATE OF THE FUTURE INDEX SOFI 2014 FOR SLOVAKIA

Abstrakt

Index stavu budúcnosti pre Slovensko SOFI 2014 bol vypočítaný ako súčasť projektu V4 SOFI, ktorý bol financovaný Medzinárodným Vyšehradským fondom (International Visegrad Fund). The projekt V4 SOFI je koordinovaný Poľskou spoločnosťou štúdií budúcnosti (Polish Society for Futures Studies) s participáciou Univerzity Palackého v Olomouci v Českej republike, Univerzitou v Miskolci v Maďarsku a Ekonomickým ústavom SAV v Bratislave na Slovensku. V rámci tohto projektu bol SOFI vypočítaný pre každú krajinu rovnako ako pre krajiny V4 dohromady.

Kľúčové slová: Index stavu budúcnosti, premenné, vývoj, budúcnosť, projekt

Abstract

State of the Future Index SOFI 2014 for Slovakia was calculated as a part of the project V4 SOFI which is funded by the International Visegrad Fund. The project V4 SOFI is coordinated by Polish Society for Futures Studies with participation of Palacky University in Olomouc, Czech Republic, University of Miskolc in Miskolc, Hungary and Institute of Economic Research Slovak Academy of Sciences in Bratislava, Slovakia. Within this project SOFI was calculated for each country as also for V4 countries together.

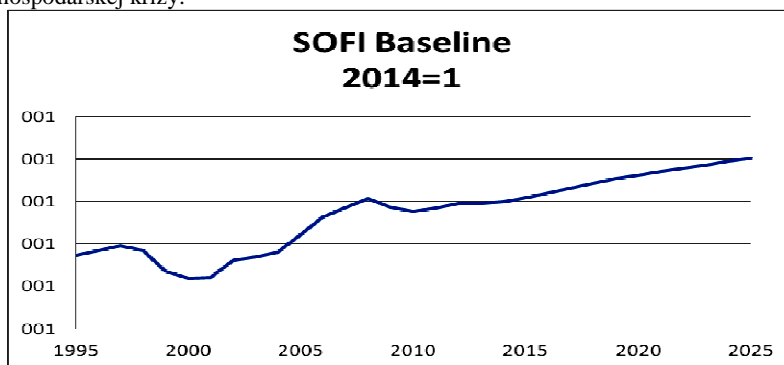
Keywords: State of the Future Index, variables, development, future, project

Úvod

Index stavu budúcnosti pre Slovensko SOFI 2014 bol vypočítaný ako súčasť projektu V4 SOFI, ktorý bol financovaný Medzinárodným Vyšehradským fondom (International Visegrad Fund). The projekt V4 SOFI je koordinovaný Poľskou spoločnosťou štúdií budúcnosti (Polish Society for Futures Studies) s participáciou Univerzity Palackého v Olomouci v Českej republike, Univerzitou v Miskolci v Maďarsku a Ekonomickým ústavom SAV v Bratislave na Slovensku. V rámci tohto projektu bol SOFI vypočítaný pre každú krajinu rovnako ako pre krajiny V4 dohromady.

Historický SOFI Slovensko

SOFI Slovensko bol vypočítaný pre roky 1995 až 2014 a projektovaný pre roky 2015 až 2025. Hodnota SOFI v roku 2014 je 1. SOFI Slovensko začína od 0,87 v roku 1995, po dvoch rokoch rastu až na 0,90 v roku 1997 a pokles z 0,90 v 1997 na 0,82 v roku 2000, stagnáciu v roku 2001 a pomalý rast na 1,01 v roku 2008, v ktorom začala svetová hospodárska kríza. Od roku 2008 bol pomalý pokles z 1,01 na 0,98 v roku 2010, dva roky stagnácie na 0,98, nasledované tromi rokmi stagnácie na 1,00 v rokoch 2012 až 2014. Tento pokles od roku 2008 bol spôsobený ekonomickými problémami Slovenskej republiky, najmä veľmi vysokou mierou nezamestnanosti a veľmi nízkymi výdavkami na výskum a vývoj. Pokles z roku 2008 bol spôsobený začiatkom globálnej hospodárskej krízy.

Obrázok č. 1. Vývoj SOFI pre Slovensko (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

Projektovaný SOFI Slovensko

Projektovaná hodnota SOFI ukazuje pomalý rast z 1,01 v roku 2015 na 1,10 v roku 2024 a stagnáciu na 1,10 v roku 2025. Môžeme očakávať pomalý pokrok, ktorý bude zraniteľný voči turbulenciám vo svetovej ekonomike a tiež voči zmenám v hospodárskej politike Slovenska. Potenciálny negatívny dopad na priebeh SOFI môže byť spojený so zafixovanou priemyselnou štruktúrou slovenského hospodárstva a s dlhodobým problémom vysokej miery nezamestnanosti s absenciou zodpovedajúcej politiky podporujúcej rast zamestnanosti. Veľmi rizikové môžu byť aj vysoká miera korupcie, veľmi vysoký hrubý štátny dlh a veľmi nízkymi výdavkami na výskum a vývoj.

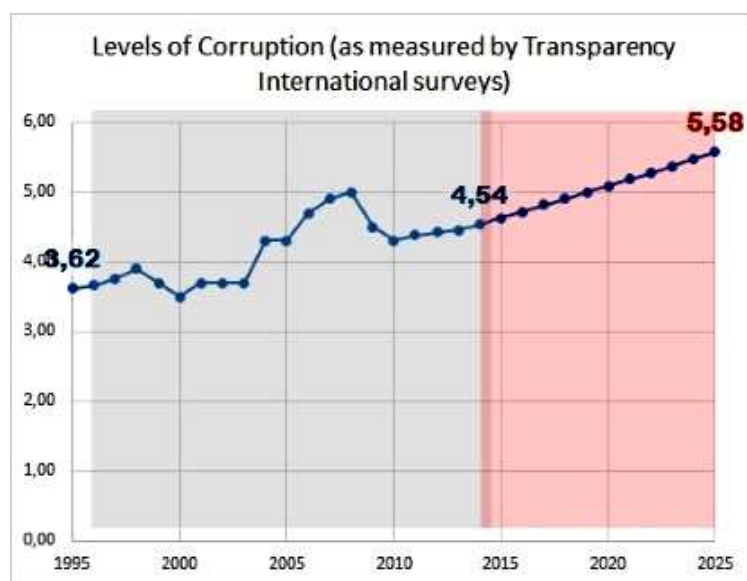
SOFI premenné

Vybrané SOFI premenné boli vypočítané od roku 1995 do roku 2014. Historické SOFI premenné nám ukazujú slabé a potenciálne problematické miesta budúceho vývoja slovenského hospodárstva a spoločnosti do 2025.

Najproblematickejšie oblasti v období 1995 až 2014 sú vysoká miera korupcie, ľudia hlasujúci vo voľbách (percento obyvateľov vo volebného veku), lekári na 1.000 ľudí, rast populácie, výdaje na výskum a vývoj, nezamestnanosť a hrubý dlh vládneho sektora ako percento HDP. Vývoj v ostatných oblastiach je progresívny bez negatívneho dopadu na vypočítaný a projektovaný SOFI.

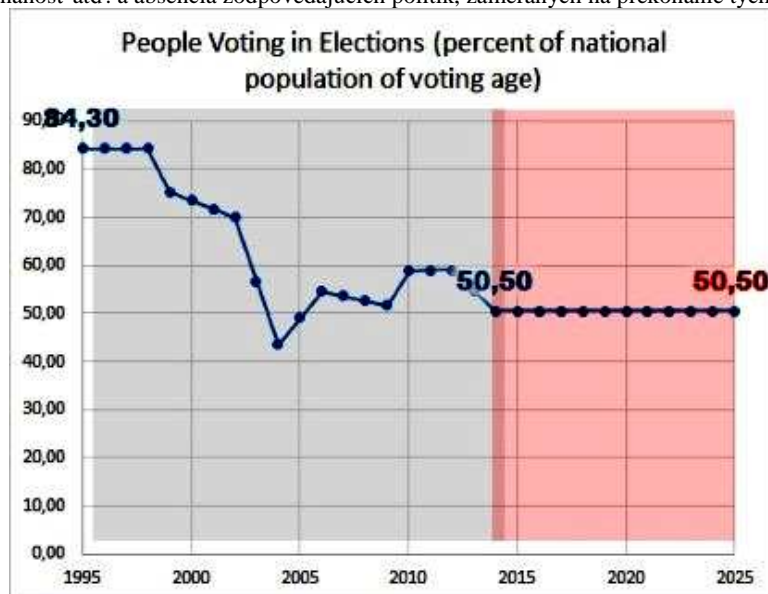
Príčiny problematického vývoja v týchto oblastiach sú predovšetkým spojené s procesom transformácie slovenskej ekonomiky a sú nasledovné:

- Veľmi vysoká úroveň korupcie spojená s transformáciou politického a právneho systému na Slovenských s veľmi slabými spätnými väzbami a určitým negatívnym dedičstvom z komunistického systému a niektorými odlišnosťami od právnych rámcov v zabehných demokraciách vo vyspelých krajinách.

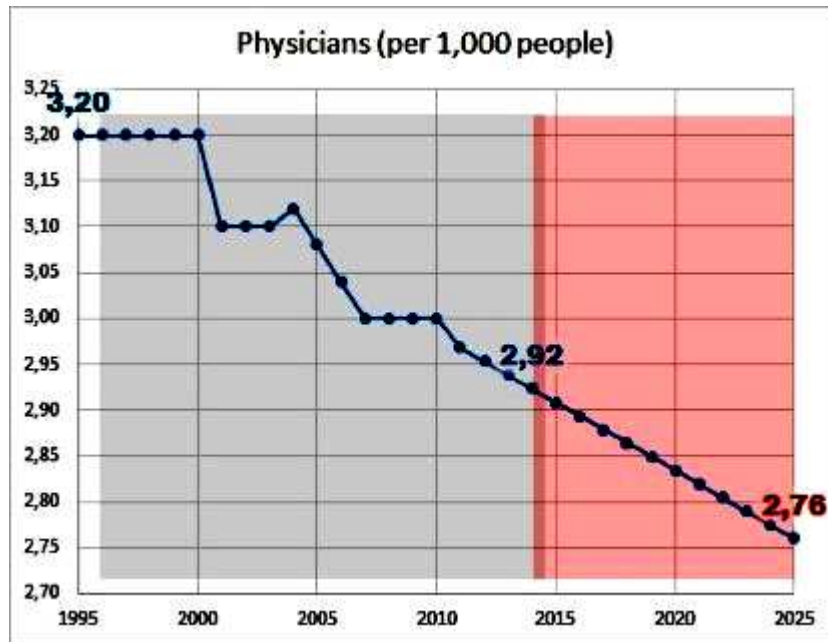
Obrázok č.2. Úrovně korupcie (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

- Klesajúci počet ľudí, hlasujúcich vo voľbách ako percento národnej populácie vo volebnom veku, je spôsobený sklamaním občanov z negatívnych dopadov transformačného procesu ako sú veľmi nízke mzdy, vysoká korupcia, vysoká nezamestnanosť atď. a absencia zodpovedajúcich politík, zameraných na prekonanie týchto problémov.

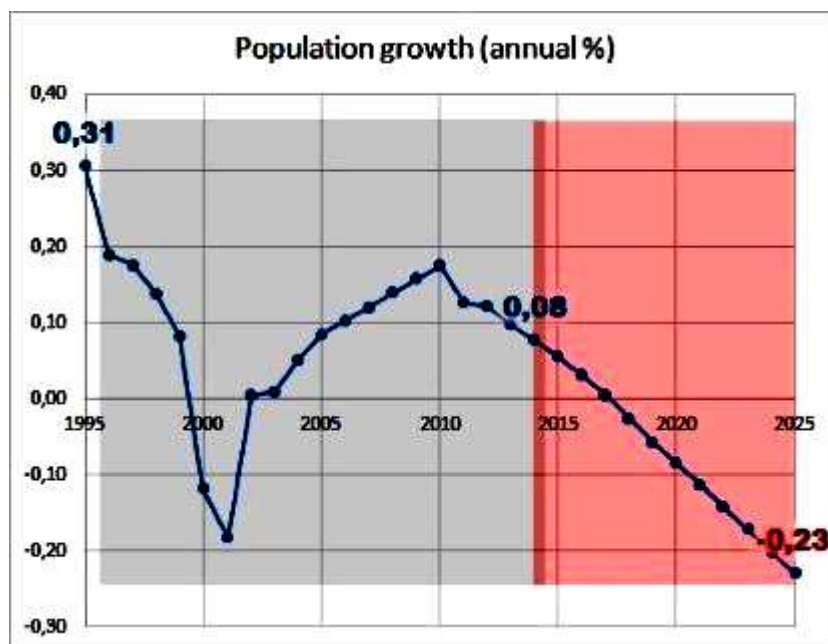
Tabuľka č. 3. Ľudia hlasujúci vo voľbách (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

- Klesajúci počet lekárov na 1000 ľudí je spojený s čiastočnou transformovanou systémom zdravotnej starostlivosti a nižšou úrovňou miezd a horšími podmienkami v porovnaní s vyspelými krajinami.

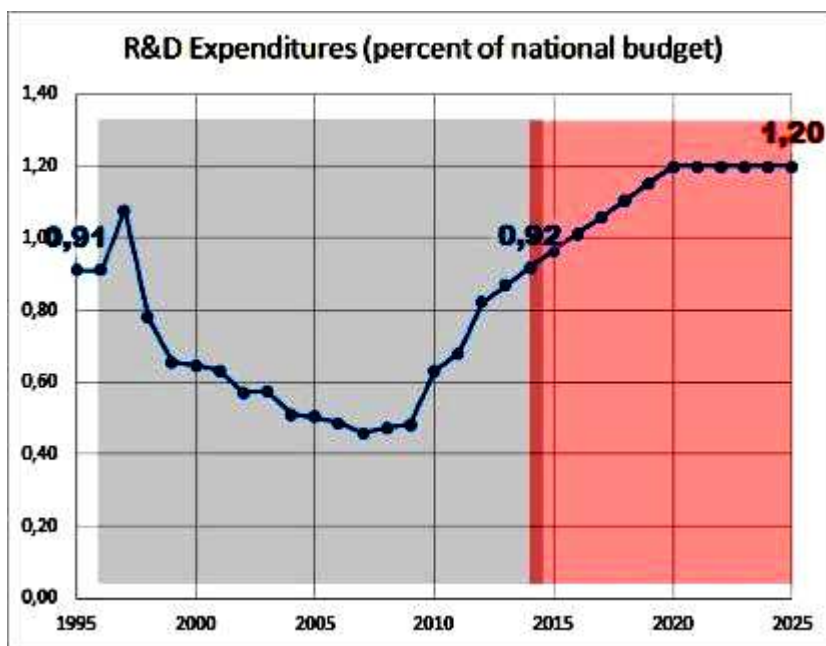
Tabuľka č. 4. Lekári na 1000 ľudí (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

- Vývoj populačného rastu je spojený s veľmi nízkou mierou pôrodnosti a negatívnymi dopadmi transformačného procesu.

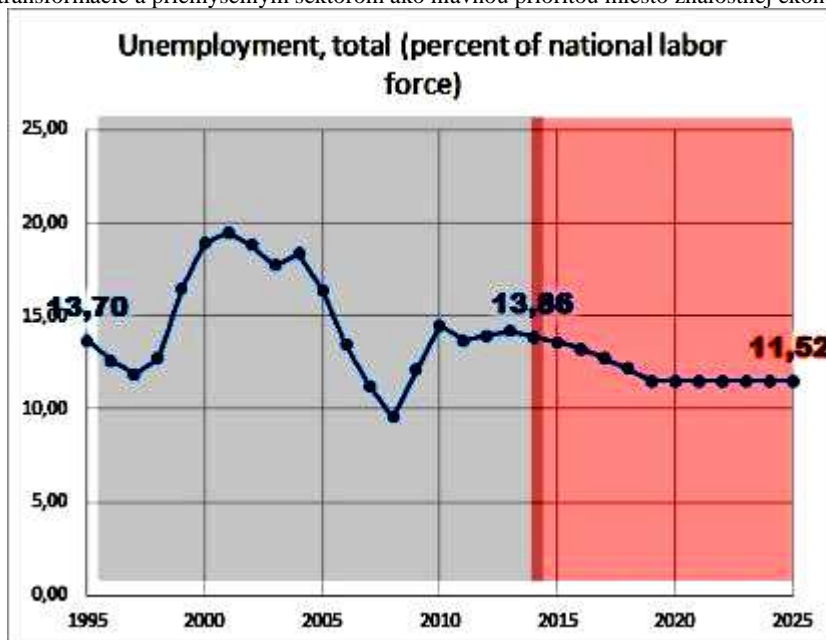
Tabuľka č. 5. Populačný rast (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

- Veľmi nízka úroveň výdavkov na výskum a vývoj percenta podielu zo štátneho rozpočtu je spôsobený prioritami slovenskej hospodárskej politiky orientovanej na podporu priemyselného sektora a predovšetkým automobilového priemyslu a absenciou politiky rozvoja znalostnej ekonomiky na Slovensku.

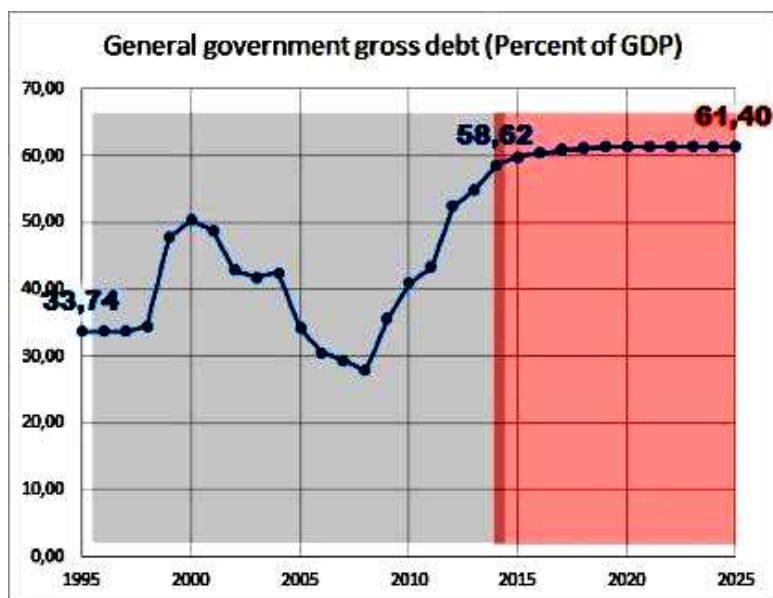
Tabuľka č. 6. Výdavky na výskum a vývoj (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

- Veľmi vysoká nezamestnanosť je dlhodobým problémom Slovenska a je spôsobená špecifickou slovenskou cestou ekonomickej transformácie a priemyselným sektorom ako hlavnou prioritou miesta znalostnej ekonomiky.

Tabuľka č. 7. Celková nezamestnanosť ako percento národnej pracovnej sily (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

- Vývoj a rast hrubého vládneho dlhu ako percentuálny podiel na HDP je spôsobený nízkou konkurencieschopnosťou slovenského hospodárstva a veľmi slabými spätnými väzbami v rámci procesu realizácie hospodárskej politiky.

Tabuľka č. 8. Hrubý vládny dlh ako percentuálny podiel na HDP (zdroj: výpočty V4 SOFI Projekt)

Real-time Delphi SOFI

- Ako súčasť výpočtu a analýzy SOFI a analýzy bola vykonaná Real-Time Delphi s cieľom ohodnotenia projektovaných premenných expertmi zo Slovenska. Na Real-Time Delphi sa zúčastnilo desať odborníkov. Podľa týchto odborníkov najväčšie riziká a príležitosti projektovaného vývoja môžeme očakávať v nasledujúcich oblastiach:
- HDP na jednotku spotreby energie
- Úroveň korupcie
- Celková nezamestnanosť
- Hrubý vládny dlh

Záver - odporúčania pre politiku

Hodnotenie historického a projektovaného SOFI a tiež jednotlivé premenné nám ukazujú nasledujúce odporúčania pre politiku, ktoré môžu pozitívne zlepšiť pokrok SOFI pre Slovensko:

- Výdavky na výskum a vývoj sa môžu posunúť na vyššiu úroveň vytvorením politik podpory rozvoja znalostnej ekonomiky na Slovenskom spolu s vyhlásením o výskumu a vývoja za top prioritu hospodárskej politiky.
- Rastúca úroveň korupcie môže byť zastavená politikami transparentnosti a zdokonalenia legislatívneho procesu a právneho rámca so zabudovanými funkčnými spätnými väzbami.
- Vysoká miera nezamestnanosti môže byť riešená posunom politických priorít z priemyselného sektoru na oblasti vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja.
- Znižovanie počtu ľudí, ktorí hlasovali vo voľbách môže byť riešené zlepšením politik, najmä v ekonomike a vytvorením funkčnejšej demokracie.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Bartha, Zoltan, Gordon, Theodore J., Jutkiewicz, Piotr, Kladoivo, Petr, Klinec, Ivan, Kolos, Norbert, Nováček, Pavel, Toth, Klara Szita: V4 State of the Future Index. Polish Society for Futures Studies, Warsaw, 2015, ISBN 978-83-941977-0-4

ADRESA AUTORA:

Ing. Ivan Klinec, Slovenská akadémia vied, Ekonomický ústav SAV, Šancová 56, 81105 Bratislava, Slovenská republika, e-mail: ivan.klinec@gmail.com

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.